

Rapport

Verenigingsmonitor Jaarbericht 2023

Verenigingsmonitor Jaarbericht 2023

Mulier Instituut

Janine van Kalmthout
Angelina Gómez Berns

Voor meer informatie kunt u contact
opnemen met het Mulier Instituut.

© Mulier Instituut

Utrecht, December 2024
www.mulierinstituut.nl
info@mulierinstituut.nl

Disclaimer

U mag delen uit deze publicatie overnemen op voorwaarde van bronvermelding:
auteur(s), de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

Er gelden gebruiksvoorwaarden voor de foto's in deze publicatie. Neem foto's daarom niet over zonder
toestemming van het Mulier Instituut.

Over ons

Het Mulier Instituut doet sportonderzoek voor beleid en samenleving. Voor overheden, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, sportorganisaties en bedrijven onderzoeken we allerlei thema's op het gebied van sport en sportief bewegen: van de sportdeelname van (groepen) Nederlanders tot de motorische vaardigheden van kinderen, en van diversiteit en inclusie in de sport tot de economische impact van sportevenementen.

Het Mulier Instituut is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk.

Ons doel is bijdragen aan goed onderbouwd beleid, gericht op de bevordering van sport, sportief bewegen en versterking van de sportsector. Dit doen we op verschillende manieren:

We verzamelen data en monitoren de Nederlandse sportsector en beleidsprogramma's.

We ontwikkelen kennis en onderzoeksmethoden via verkennende en verdiepende studies.

We duiden onderzoeksuitkomsten en vertalen deze naar de beleidspraktijk.

We onderbouwen beleidsbeslissingen met expertise en advies.

We bieden gevraagd en ongevraagd duiding en reflectie in de rol van 'kritische vriend' van de sportsector.

We zetten ons in voor de bevordering van de sportwetenschap.

Inhoudsopgave

Verenigingsmonitor Jaarbericht 2023

1	Inleiding	5
2	Vitaliteit	6
3	Open club	9
4	Uitdagingen sportverenigingen	11
5	Energielasten	13
6	Duurzaamheid	15
7	Ondersteuning	16
8	Alcohol en alcoholvrije dranken in de sportkantine	18
9	Kengetallen	20
	Bijlage - Methodische verantwoording	23

Inleiding

In de MI Verenigingsmonitor 2023 zijn verschillende onderwerpen aan bod gekomen. We volgden de vitaliteit van de sportverenigingen in Nederland en onderzochten de uitdagingen van de verenigingen, energielasten, duurzaamheid, ondersteuning en alcohol in sportkantines. In dit Jaarbericht presenteren we de belangrijkste resultaten.

In 2023 zetten sportverenigingen, na de coronacrisis, de energiecrisis en stijgende kosten, het verenigingsleven voort. Er werd ook dit jaar een stevig beroep gedaan op de organisatiekracht van de verenigingen. Met name het tekort aan vrijwilligers bleek daarbij een grote uitdaging voor de verenigingen.

Voor de Verenigingsmonitor hebben we in 2023 twee metingen uitgevoerd onder het MI Verenigingspanel. In dit panel zitten meer dan 2.200 sportverenigingen die model staan voor de ruim 25.000 sportverenigingen in Nederland (CBS statline Sportclubs, 2021). In de bijlage lichten we de uitvoering van de metingen toe.

Op basis van de metingen deden we twee kwalitatieve studies. De ene ging over de belangrijkste uitdagingen waar verenigingen tegenaan lopen en hoe ze hiermee (kunnen) omgaan. De andere ging over verenigingsondersteuning bij regeldruk, verduurzaming en sportklimaat.

In deze rapportage presenteren we per onderwerp kort de belangrijkste resultaten. In de tekst lichten we deze resultaten toe en vullen we ze aan met relevante achtergrondkenmerken en andere gegevens die bij het thema passen.

De gegevens uit de (landelijke) MI Verenigingsmonitor worden gebruikt in verschillende onderzoeken in de sport en ook als referentiedata of benchmark in lokaal en regionaal onderzoek. Per onderwerp vermelden we in welke publicaties gegevens uit de MI Verenigingsmonitor uitgebreider staan beschreven.

Het MI Verenigingsmonitor Jaarbericht 2023 is de achtste rapportage in een reeks van jaaroverzichten waarin we de belangrijkste uitkomsten van de MI Verenigingsmonitor kort, bondig en overzichtelijk presenteren. Op deze manier volgen we de belangrijkste ontwikkelingen bij sportverenigingen en maken we deze inzichtelijk met kengetallen en indicatoren voor het sportverenigingsleven.

Vitaliteit

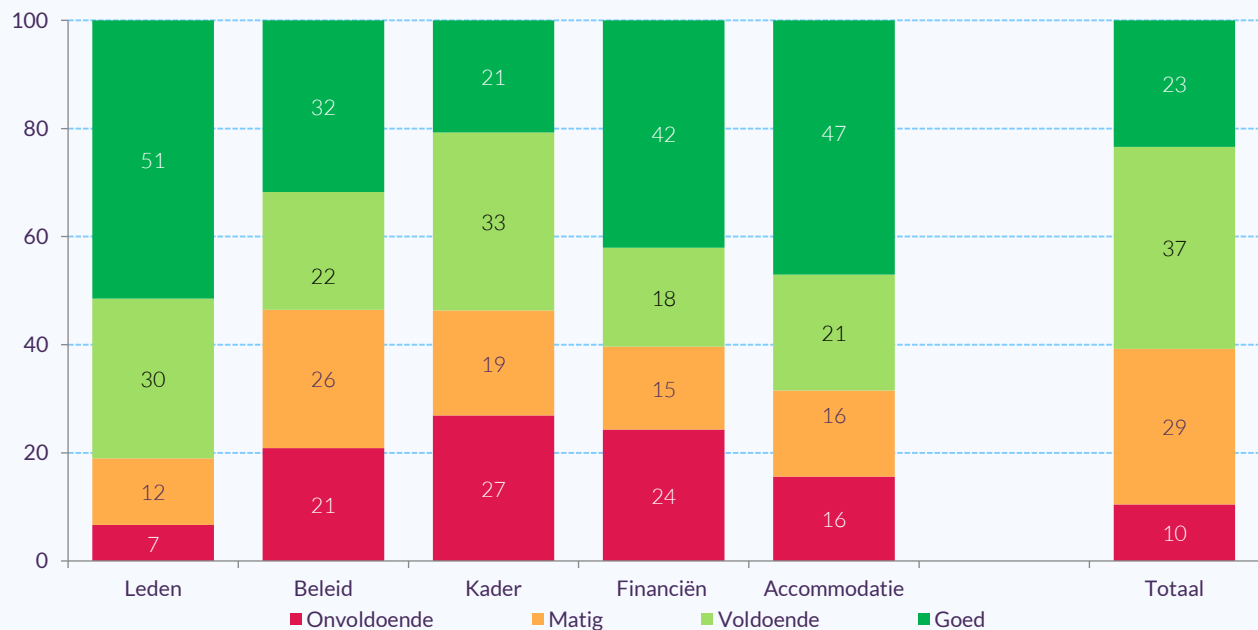
Dit hoofdstuk gaat over de vitaliteit van sportverenigingen. Deze wordt bepaald door de combinatie van organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie.

Zes op de tien hebben organisatie op orde
60 procent van de sportverenigingen is voldoende of goed in staat het sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren ([figuur 2.1](#)). Buitensportverenigingen en sportverenigingen met een eigen sportaccommodatie scoren vaker voldoende of goed dan binnensportverenigingen of verenigingen zonder eigen accommodatie. Daarnaast scoren grote verenigingen (> 250 leden) vaker goed op organisatiekracht dan (middel)grote en kleine sportverenigingen.

De scores van de vijf criteria van organisatiekracht samen bepalen de totaalscore van de verenigingen voor organisatiekracht.

Figuur 2.1
Organisatiekracht sportverenigingen in 2023

(in procenten, n=363)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel februari/maart 2023.

Beleid en kader aandachtspunten

De sportverenigingen scoren het hoogst op het criterium leden. 81 procent scoort hierop voldoende of goed ([figuur 2.1](#)). Het minst goed scoren ze op de criteria beleid en kader. Bijna de helft (46%) behaalt een matige of onvoldoende score.

(Middel)grote verenigingen (>100 leden) ervaren meer problemen met het invullen van kaderfuncties en het vrijwilligersbestand (50% onvoldoende of matig) dan kleine verenigingen (44%). Sportverenigingen zonder een eigen accommodatie en kleine verenigingen (≤ 100 leden) hebben de meeste moeite met beleid (respectievelijk 39% en 54% onvoldoende of matig).

Criterium leden verbeterd en kader verslechterd

In de afgelopen twee jaar is de organisatiekracht van de sportverenigingen nauwelijks veranderd. Ten opzichte van twee jaar geleden scoren de verenigingen aanzienlijk beter op het criterium leden. Daar tegenover staat dat het aandeel verenigingen dat onvoldoende of matig scoort op kader en beleid is toegenomen.

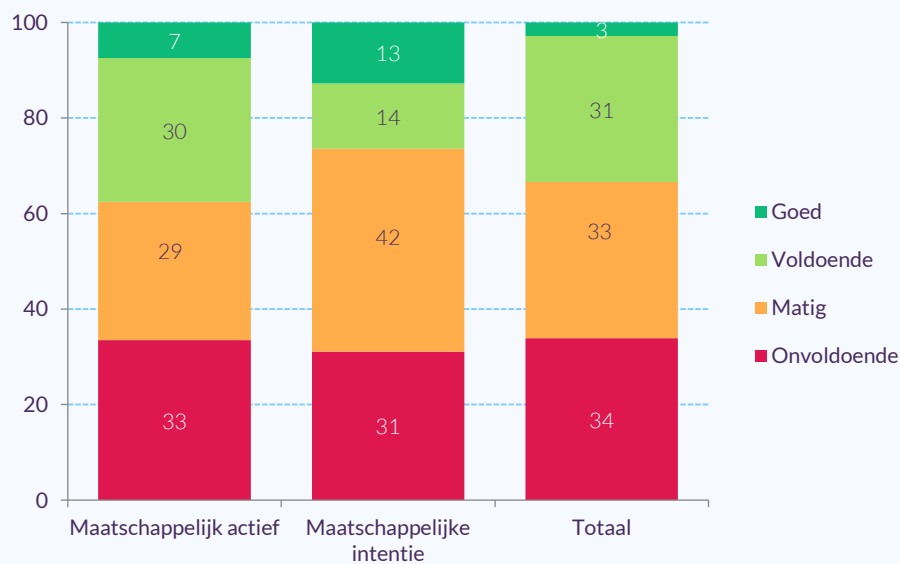
Een op de drie maatschappelijk georiënteerd

34 procent van de sportverenigingen is voldoende of goed in staat een bredere maatschappelijke functie te vervullen ([figuur 2.2](#)). Kleine verenigingen (≤ 100 leden), verenigingen zonder eigen sportaccommodatie en overige binnensportverenigingen (zoals zwemmen, bridge en darts) scoren vaker matig of onvoldoende (niet in figuur).

Figuur 2.2

Maatschappelijke oriëntatie sportverenigingen in 2023

(in procenten, n=363)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel februari/maart 2023.

Ruim een derde van de sportverenigingen (37%) is maatschappelijk actief en een kwart (27%) heeft de intentie om dit te zijn of worden ([figuur 2.2](#)). Grote verenigingen (> 250 leden) zijn het vaakst maatschappelijk actief én scoren hoger op

maatschappelijke intentie. Dit geldt met name voor veldsporten (zoals hockey, tennis en voetbal) en verenigingen met een eigen accommodatie (niet in figuur).

Meer maatschappelijke activiteit, minder intentie

De maatschappelijke oriëntatie van de sportverenigingen is de laatste twee jaar licht toegenomen, van 30 naar 34 procent voldoende of goed. Dit betekent dat de scores van de verenigingen stijgen richting het niveau van voor de coronapandemie. Opvallend is dat de maatschappelijke activiteit van de verenigingen aanzienlijk steeg (7 procentpunt), maar dat de intentie om in de toekomst (nog) meer te doen even sterk daalde.

Kwart verenigingen is vitaal

De organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie van een vereniging vormen samen de vitaliteit van een sportvereniging. 24 procent van de sportverenigingen in Nederland is op basis van deze vitaliteitsindex te beschouwen als vitale vereniging (**figuur 2.3**). Deze verenigingen zijn goed in staat hun sportaanbod te organiseren en zijn daarbij breed maatschappelijk georiënteerd. Grote verenigingen en veldsportverenigingen zijn vaker vitaal.

Figuur 2.3

Vitaliteit sportverenigingen in 2023

(in procenten, n=363)

		Organisatiekracht totaal			
		Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed
Maatschappelijk totaal	Onvoldoende	7	9	14	4
	Matig	3	11	10	8
	Voldoende	1	8	12	10
	Goed	0	1	1	1

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel februari/maart 2023.

Drie op de tien verenigingen kwetsbaar

30 procent van de verenigingen heeft een minder krachtige organisatie en heeft nauwelijks oog voor een bredere maatschappelijke functie (**figuur 2.3**). Naar verwachting zijn deze verenigingen in mindere mate klaar voor de toekomst, waardoor ze te omschrijven zijn als kwetsbaar. Kleine verenigingen, verenigingen zonder eigen sportaccommodatie en binnensporten zijn het vaakst kwetsbaar.

Meer lezen?

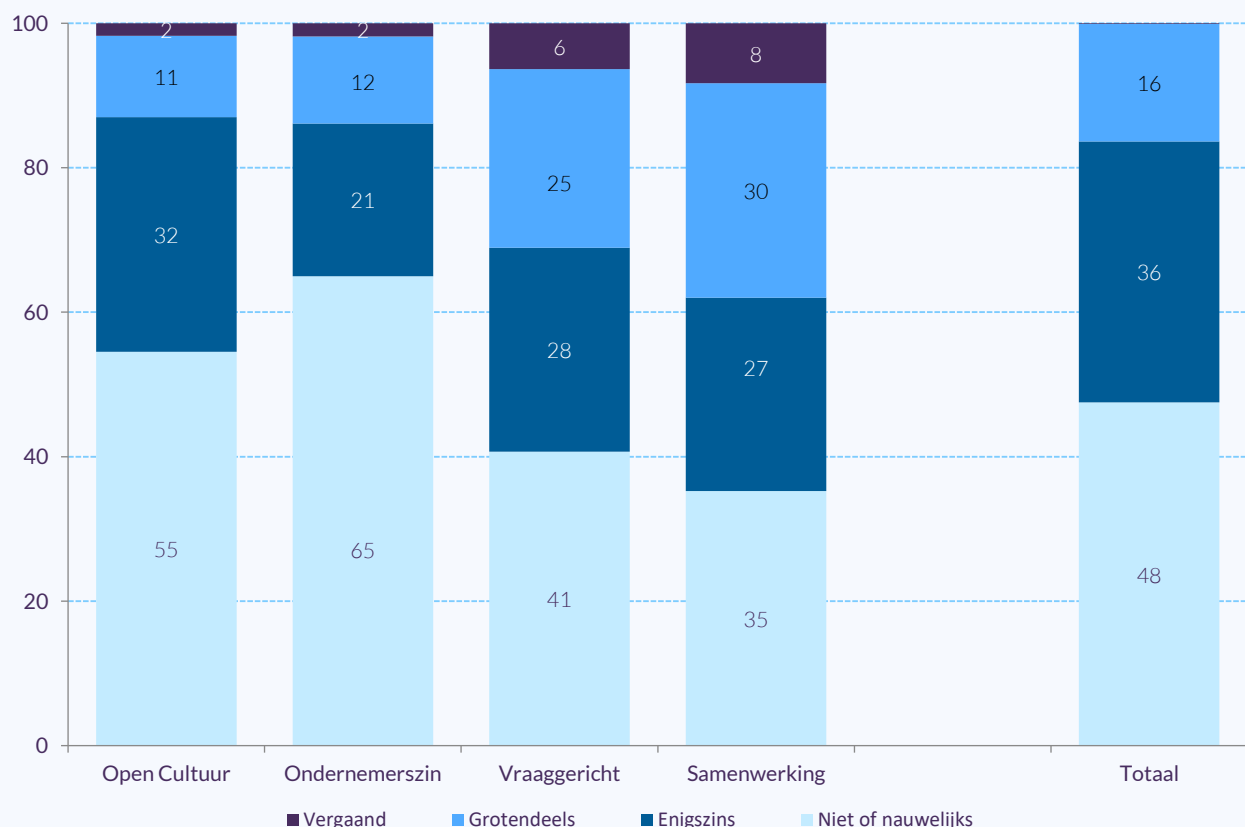
- [Ontwikkeling vitaliteit sportverenigingen](#)
- [Verschillen in vitaliteit sportverenigingen nemen toe](#)

Open club

Een open club is een vereniging waar leden, regelmatige bezoekers en buurtbewoners elkaar ontmoeten, samenkomen en kunnen sporten, met als doel dat zij bij de vereniging betrokken raken en blijven. Binnen de index 'Open club' worden vier dimensies onderscheiden: open cultuur, ondernemerszin, vraaggerichtheid en samenwerking. De vier dimensies maken samen de index open club.

Een op de zes te beschouwen als open club
16 procent van de sportverenigingen is als een 'grotendeels' open club te zien (figuur 3.1). Voor de helft van de verenigingen (48%) is dit niet of nauwelijks het geval. Enkele verenigingen (minder dan 1%) zijn 'vergaand' open. Grote verenigingen (> 250 leden) en veldsportverenigingen (zoals hockey, tennis en voetbal) zijn het vaakst grotendeels of vergaand open.

Figuur 3.1
Index Open club sportverenigingen 2023
(in procenten, n=363)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel februari/maart 2023.

Grootste druk op ondernemerszin

Verenigingen scoren over het algemeen het hoogst op de dimensies vraaggericht en samenwerking. Respectievelijk 38 en 31 procent is een grotendeels of vergaand open club op deze criteria ([figuur 3.1](#)). Deze verenigingen zijn actief op zoek naar vragen en behoeften van leden en andere betrokkenen en zoeken naar samenwerking en verbinding met derden. Ondernemerszin en open cultuur zijn veel minder aan de orde. Bij (ruim) de helft van de verenigingen (respectievelijk 65% en 55%) is hier niet of nauwelijks sprake van.

Aandeel open clubs licht gestegen

In vergelijking met 2021 is het aandeel verenigingen dat als open club beschouwd kan worden (grotendeels of vergaand), licht gestegen van 11 naar 16 procent. Op drie van de dimensies (behalve bij vraaggericht) heeft een toename van enkele procentpunten plaatsgevonden. De verlamming van corona op de index Open club lijkt voorbij. De scores van 2023 zijn vergelijkbaar met de scores van voor de coronapandemie (2018/'19).

Uitdagingen sportverenigingen

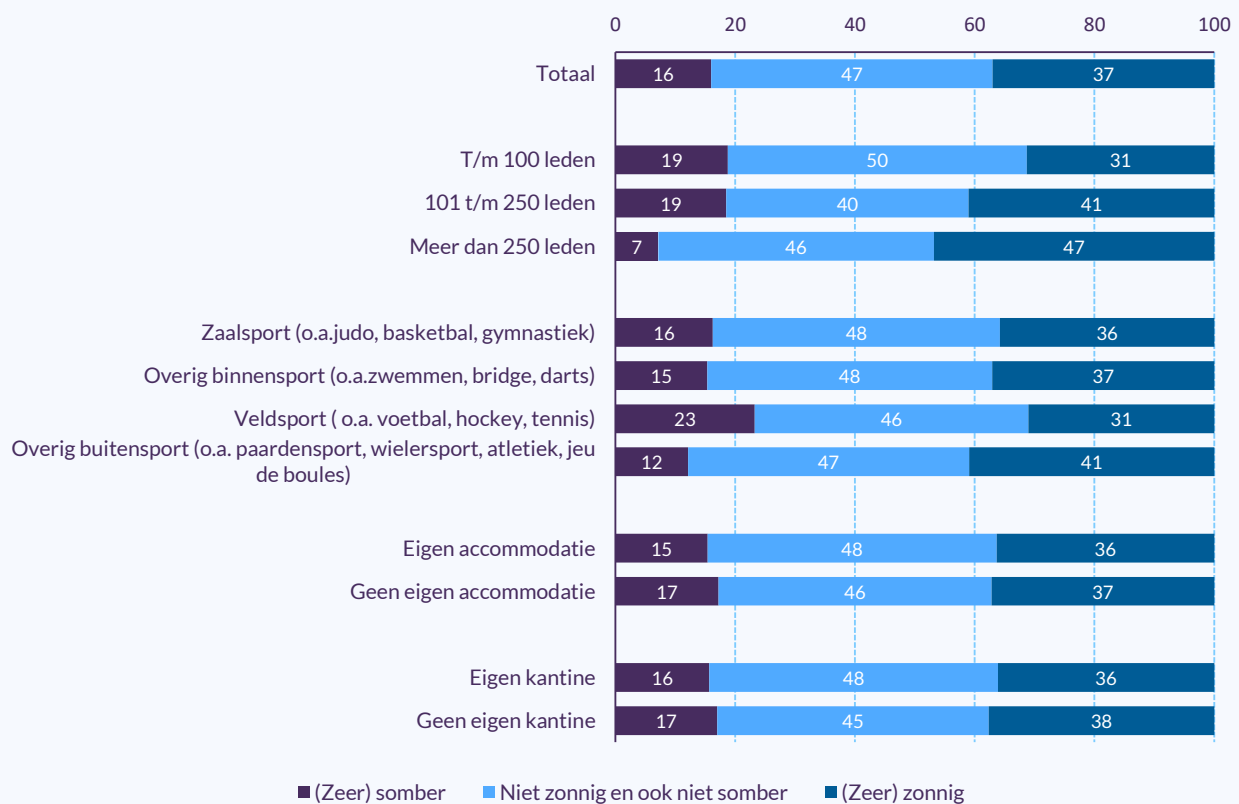
Vier op de tien optimistisch over toekomst

37 procent van de sportverenigingen in Nederland heeft weinig zorgen over het voortbestaan van de vereniging en ziet de toekomst dan ook (zeer) zonnig in ([figuur 4.1](#)). Voor één op de zes verenigingen (16%) geldt het tegenovergestelde. Zij zien de toekomst (zeer) somber in.

Grotere verenigingen (met meer dan 250 leden) zijn gemiddeld positiever over de toekomst dan kleine (100 leden of minder) (47% vs. 31% (zeer) zonnig). Van de verschillende sporttakken zijn de veldsporten het somberst. Een kwart van die verenigingen (23%) geeft aan de toekomst (zeer) somber in te zien. Er zijn geen verschillen in toekomstbeeld tussen verenigingen met en zonder eigen sportaccommodatie of kantine.

Figuur 4.1
Ervaren toekomst sportverenigingen 2023

(in procenten, n=982)

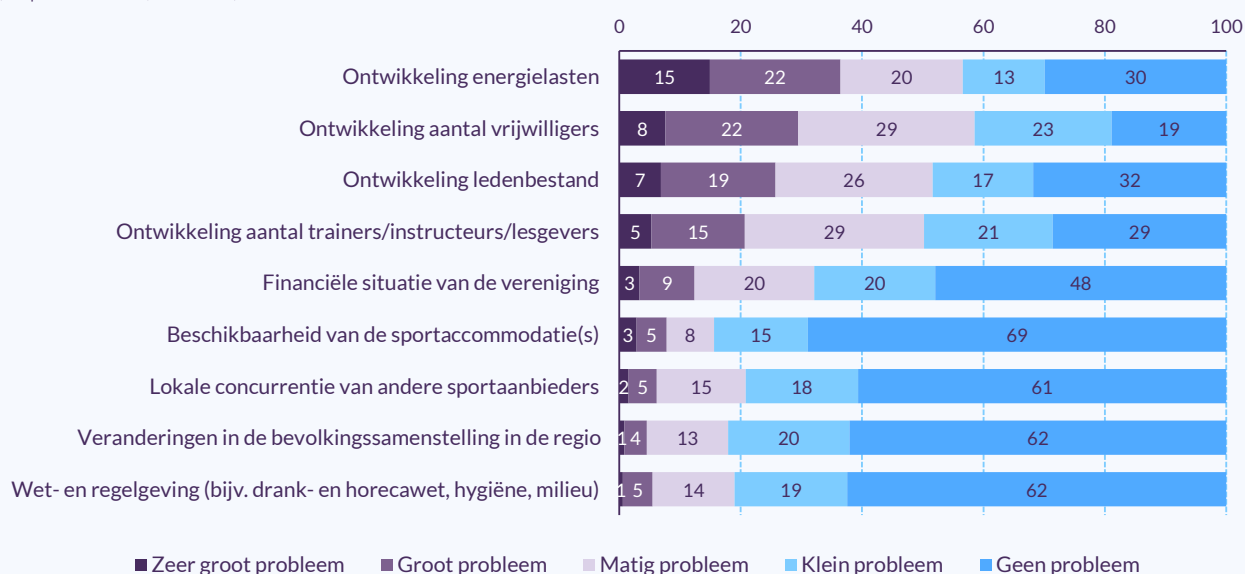
Bron: Mulier Instituut, vragenlijst gevolgen energielasten voor sportverenigingen, februari/maart 2023.

Grootste problemen door ontwikkeling energielasten

Ruim een derde van de sportverenigingen in Nederland (37%) geeft aan een (zeer) groot probleem te hebben door de ontwikkeling van de energielasten ([figuur 4.2](#)). Dit geldt vooral voor verenigingen met een eigen accommodatie (niet in figuur).

Ook de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers, leden en trainers/instructeurs/lesgevers zorgt bij een deel van de verenigingen voor (zeer) grote problemen (respectievelijk 30%, 26% en 20%). Ontwikkelingen in het ledenbestand zorgen vooral bij kleine verenigingen (100 leden of minder) voor (zeer) grote problemen (niet in figuur).

Figuur 4.2
Ervaren problemen door sportverenigingen in Nederland
(in procenten, n=982)

Bron: Mulier Instituut, vragenlijst gevolgen energielasten voor sportverenigingen, februari/maart 2023.

Sportverenigingen in Nederland geven aan minder problemen te ervaren door de beschikbaarheid van de sportaccommodaties, lokale concurrentie, veranderingen in de bevolkingssamenstelling en wet- en regelgeving. Zes op de tien (tussen de 61% en 69%) ervaart geen problemen rondom deze onderwerpen ([figuur 4.2](#)).

Meer lezen?

- Sportverenigingen en hun uitdagingen, een analyse van oorzaken en verschillen tussen verenigingen
- [Steeds meer regeltjes en wetten voor verenigingen](#)

Energielasten

Ruim de helft van de verenigingen betaalt energiekosten zelf

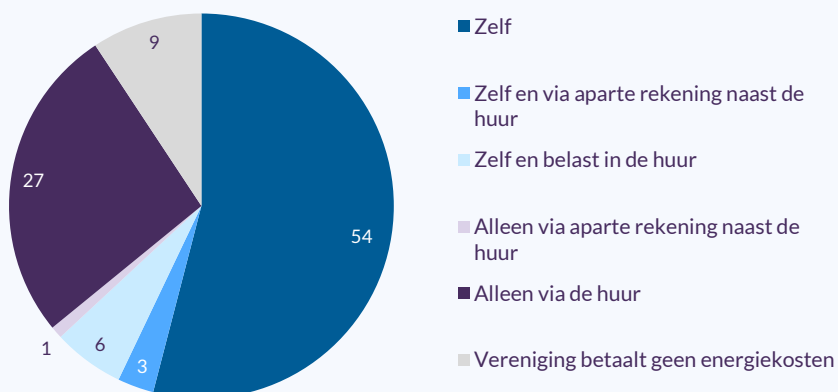
54 procent van de sportverenigingen is zelf verantwoordelijk voor het betalen van de energiekosten ([figuur 5.1](#)). Daarnaast is er een groep (9%) die zelf energiekosten betaalt, maar ook extra energiekosten betaalt voor gehuurde panden of opstallen waarvan ze gebruik maken. Een deel doet dit via de huur, andere krijgen hiervoor een aparte afrekening. Vooral buitensportverenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie betalen (een deel van) de energiekosten zelf.

Bij een kwart van de verenigingen (27%) zijn de energielasten verwerkt in de huurprijs. Dit zijn vooral zaalsportverenigingen (zoals judo, basketbal en gymnastiek). 9 procent van de verenigingen betaalt geen energiekosten.

Figuur 5.1

Manier waarop verenigingen hun energiekosten betalen

(in procenten, n=931)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel februari/maart 2023.

Energiekosten zijn gestegen

Drie kwart van de sportverenigingen met een eigen energiecontract (77%) en van de verenigingen die een aparte energierekening betalen naast de huur (74%), hebben de energiekosten zien stijgen in de winter van 2022-2023 (niet in figuur). De mate waarin de kosten gestegen zijn, varieert van enkele procenten tot meer dan 300 procent.

Bij de helft van de verenigingen die een sportaccommodatie huren (52%), is in dezelfde periode de huur gestegen. Vooral bij verenigingen die via de huur betalen voor hun energieverbruik, heeft een huurstijging plaatsgevonden. De huren zijn

gemiddeld minder hard gestegen dan de energiekosten van de verenigingen die deze zelf betalen.

Vooraf ingeteerd op reserves

Om de gestegen huren of energiekosten op te vangen, hebben de verenigingen tal van maatregelen genomen. De reserves van de vereniging aanspreken noemen ze het meest. Dit deed 62 procent van de verenigingen die zelf de energiekosten betalen en 41 procent van de verenigingen die huren (niet in figuur). Andere manieren waarop verenigingen de gestegen kosten opvangen, zijn de contributie en kantineprijzen verhogen en kostenbesparingen doorvoeren.

Een derde van de verenigingen die zelf de energiekosten betaalt, heeft duurzaamheidsinvesteringen gedaan. Verenigingen die huren, hebben deze optie vaak niet.

Meer lezen?

- [Gevolgen van de energiecrisis voor sportverenigingen](#)

Duurzaamheid

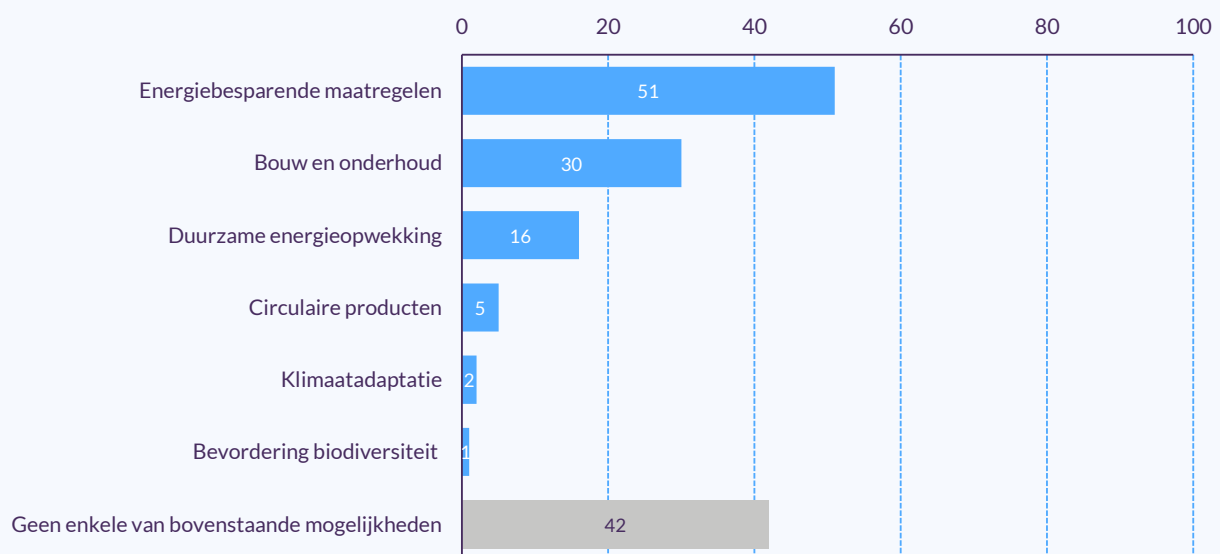
Investerings in duurzaamheid sportaccommodatie

De helft van de sportverenigingen met een eigen accommodatie heeft sinds juli 2022 geïnvesteerd in energiebesparende maatregelen (51%; [figuur 6.1](#)). Dat is meer dan het jaar daarvoor (36%). Het aantal verenigingen dat investeert in duurzame energieopwekking, is ook gestegen: van 12 naar 16 procent.

Figuur 6.1

Investerings in verduurzamen sportaccommodatie en/of kantine/clubhuis sinds juli 2022

(in procenten, n=219, meerdere antwoorden mogelijk)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel september 2023.

Vooruitkijkend naar de komende twee jaar zijn minder verenigingen dan afgelopen jaar van plan om te investeren in energiebesparende maatregelen (40% vs. 51%; niet in figuur). Het aandeel verenigingen dat in duurzame energieopwekking wil investeren, is wel hoger dan het aandeel dat hier afgelopen jaar in heeft geïnvesteerd (26% vs. 16%).

Meer lezen?

- Sportaccommodaties in Nederland 2023 (9. Duurzaamheid p. 303-322)
- [Verduurzaming van sportverenigingen, hoe staat het er voor?](#)

Ondersteuning

Ondersteuning voor verenigingen

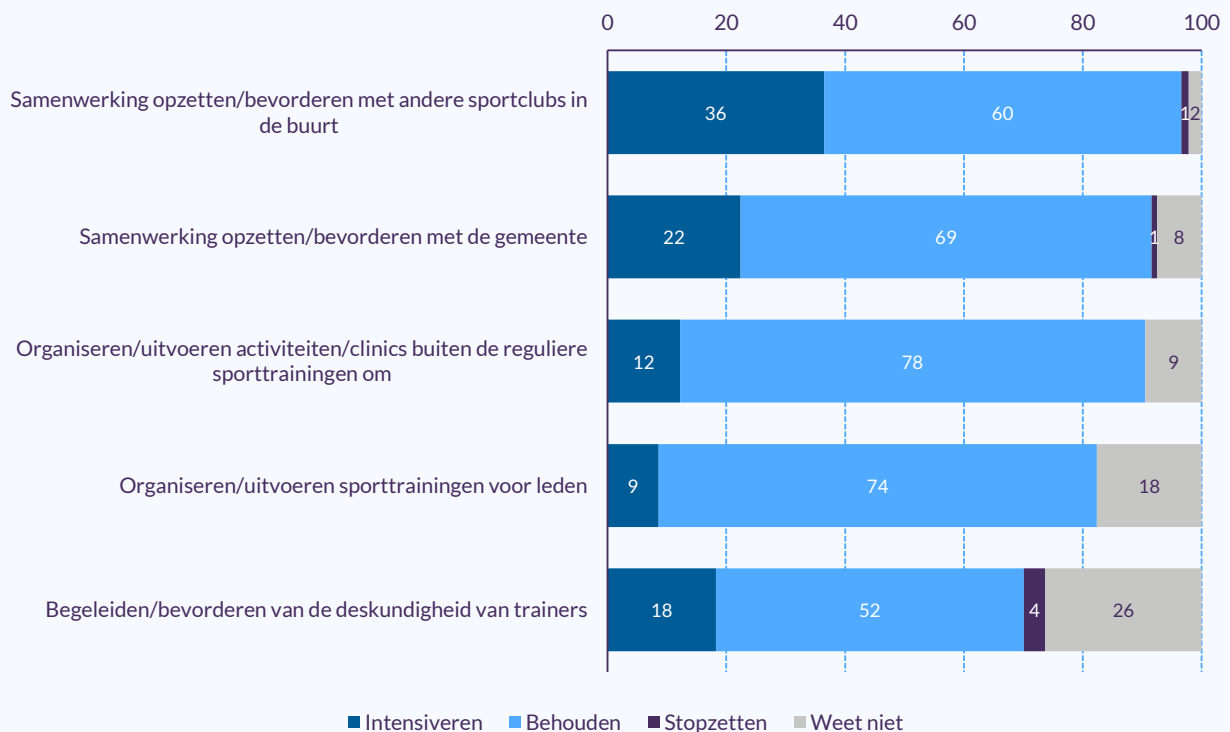
Vier op de tien sportverenigingen (42%, niet in figuur) hebben in 2023 externe ondersteuning gehad bij taken die ze uitvoeren. Meestal is deze ondersteuning afkomstig van de sportbond of de gemeente. Bij één op de drie verenigingen die ondersteuning krijgen (34%, niet in figuur), is een functionaris vanuit de Brede Regeling Combinatiefuncties betrokken. Dat is bijvoorbeeld een buurtsportcoach of verenigingsondersteuner.

Meer dan de helft van de verenigingen wil de ondersteuning die ze hebben het komende jaar behouden. Een deel wil de ondersteuning intensiveren. In [figuur 7.1](#) geven we dit weer voor de vijf taken waar verenigingen het vaakst ondersteuning bij krijgen. Verenigingen willen vooral intensievere ondersteuning bij het opzetten of bevorderen van de samenwerking met andere sportclubs in de buurt en met de gemeente.

Figuur 7.1

Voortzetting van de externe ondersteuning bij verenigingen het komende jaar, uitgesplitst naar de vijf taken waar het vaakst externe ondersteuning voor is geweest

(in procenten van verenigingen die op de taak ondersteuning hebben gehad, n varieert van 48-68)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, september 2023.

De ondersteuningsbehoefte van verenigingen

Voor sommige taken hebben verenigingen geen ondersteuning gehad, terwijl ze daar wel behoefte aan hebben. De meest genoemde is het vergroten van de betrokkenheid van leden (en hun ouders) bij de vereniging. 5 procent heeft hier ondersteuning bij gehad en een kwart heeft nog hier nog behoefte aan.

Grootste uitdagingen die verenigingen ervaren

Uit gesprekken met 42 verenigingen van het Verenigingspanel blijkt dat ze vooral uitdagingen ervaren op het gebied van werving en behoud van vrijwilligers en leden, financiën, accommodatie, gekwalificeerd kader en verenigingscultuur. Om deze uitdagingen te verhelpen, hebben ze regelmatig behoefte aan externe ondersteuners.

Sommige verenigingen hebben ondersteuning gehad, maar hebben ervaren dat deze niet bij hun behoeften paste. Hierdoor waren ze nog niet geholpen. Als een ondersteuner wordt ingezet, is het belangrijk met de vereniging in gesprek te gaan. Dat is nodig om te weten op welk vlak de vereniging behoefte heeft aan ondersteuning. Die behoefte is leidend voor de ondersteuning en voor de effectiviteit ervan.

Meer lezen?

- [Behoeft van sportverenigingen aan ondersteuning](#)
- [Verenigingsondersteuning bij regeldruk, verduurzaming en sportklimaat](#)

Alcohol en alcoholvrije dranken in de sportkantine

Inkomsten uit alcohol onmisbaar in sportkantine

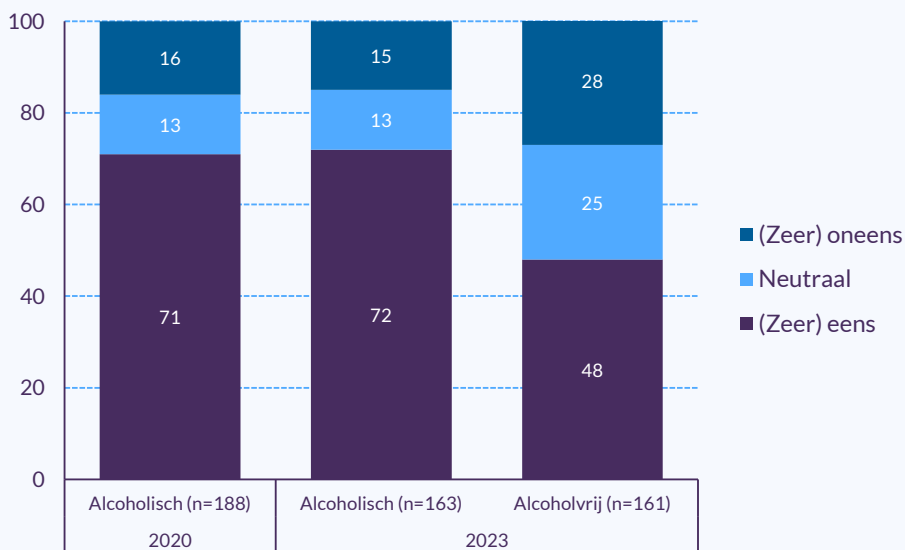
Voor veel sportverenigingen is de verkoop van alcoholische dranken in de kantine onmisbaar voor hun inkomsten ([figuur 8.1](#)). Tussen 2020 en 2023 zijn geen grote verschuivingen zichtbaar in het belang van alcoholische dranken voor de inkomsten.

Vooral bij teamsportverenigingen is het aandeel van alcohol in de inkomsten hoog. Ruim drie kwart (76%) haalt meer dan 40 procent van de inkomsten uit de verkoop van alcoholische dranken (niet in figuur). Bij sportverenigingen van individuele sporten haalt ruim de helft meer dan 40 procent van de inkomsten hieruit (niet in figuur).

Figuur 8.1

‘De inkomsten van alcoholische/alcoholvrije dranken zijn voor de club onmisbaar’, volgens verenigingsbestuurders

(in procenten, n in figuur)

Bron: Mulier instituut, MI Verenigingspanel, september 2023.

Verkoop alcoholvrije dranken neemt toe

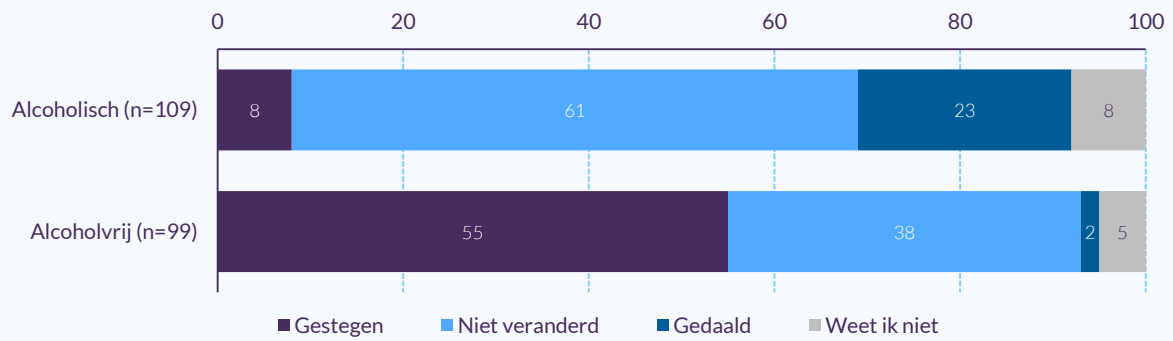
Ook de inkomsten uit de verkoop van alcoholarme en alcoholvrije bieren of wijnen leveren een aandeel in de inkomsten van de sportkantines ([figuur 8.2](#)). Bij 55 procent van de sportkantines is het aandeel alcoholvrije dranken gestegen ten opzichte van vijf jaar geleden. Sportverenigingen waar het aandeel inkomsten uit

alcoholische dranken is gedaald, geven aan dat dit deels komt door een toenemende vraag naar alcoholvrije dranken.

Figuur 8.2

Verandering aandeel dranken in de omzet van de kantine in de afgelopen vijf jaar

(volgens verenigingsbestuurders, in procenten, n in figuur)

Bron: Mulier instituut, MI Verenigingspanel, september 2023.

Meer lezen?

- Alcoholvrij aanbod in de sportkantine. Als onderdeel van het stimuleren van een gezonde sportomgeving
- [Alcoholvrij aanbod in de sportkantine](#)

Kengetallen

Een kengetal is een cijfer dat inzicht geeft in de actuele situatie en/of de ontwikkeling van relevante doelen van sportbeleid. Een kengetal is de uitkomst van onderzoek of registraties.

Om de voortgang van het Nationaal Sportakkoord te volgen zijn doelstellingen en indicatoren vastgesteld. Een aantal van deze doelstellingen en indicatoren monitoren we via het MI Verenigingspanel ([tabel 9.1](#)).

Tabel 9.1
Kengetallen Verenigingsmonitor 2023 Nationaal Sportakkoord
(in procenten, n=363)

Deelakkoord	Indicator	Uitwerking	% sportverenigingen
Vitale sport- en beweegaanbieders	Vitaliteit sportverenigingen in Nederland	Aandeel vitale sportverenigingen	24
	Open sportaanbieders in Nederland	Aandeel open sportverenigingen	
		Vergaand open	0
		Grotendeels open	15
	Voldoende omvang vrijwillig kader	Aandeel sportverenigingen dat over voldoende vrijwilligers beschikt	78
	Verenigingsondersteuning/ procesbegeleiding	Aandeel sportverenigingen dat het afgelopen jaar verenigingsondersteuning heeft ontvangen	13
		Aandeel sportverenigingen dat het afgelopen jaar procesbegeleiding heeft ontvangen	1
		Aandeel sportverenigingen dat samenwerkt met andere sportverenigingen	53
	Samenwerking tussen sportverenigingen en gemeente	Aandeel sportverenigingen dat samenwerkt met andere sportverenigingen	4
		Aandeel sportverenigingen dat samenwerkt met gemeente	62
Inclusief sporten en bewegen	Activiteiten bij sportverenigingen voor mensen die belemmeringen ervaren om te (gaan) sporten en bewegen	Aandeel sportverenigingen met activiteiten voor kwetsbare doelgroepen	16
Positieve sportcultuur	Ondersteuning verenigingen door clubkadercoaching	Aandeel verenigingen dat het afgelopen jaar betrokken is geweest bij de inzet van een clubkadercoach	3

Bron: Mulier Instituut, Verenigingspanel februari/maart 2023.

Naast indicatoren op basis van de Monitor Sportakkoord monitoren we meer indicatoren via het MI Verenigingspanel ([tabel 9.2](#)). Uit de Monitor Sport en corona zijn drie indicatoren voortgekomen om de ontwikkeling van de verenigingen te volgen tijdens en na de coronacrisis: 'zorgen voor de toekomst' en 'omvallen sportverenigingen'. De indicatoren 'financiële positie' en 'verduurzamen sportaccommodaties' volgen we sinds 2018.

Tabel 9.2
Kengetallen Verenigingsmonitor 2023

Indicator	Uitwerking	% sportverenigingen
Zorgen voor de toekomst	Aandeel sportverenigingen dat de toekomst van de vereniging (zeer) somber inziet	14
Omvallen sportverenigingen	Aandeel sportverenigingen dat zelf aangeeft op punt van omvallen te staan	1
Financiële positie	Aandeel sportverenigingen dat de financiële situatie van de vereniging als (zeer) gezond beoordeelt	76
Verduurzamen sportaccommodaties	Sportverenigingen met een eigen accommodatie en/of kantine die vanaf 1 juli 2022 in energiebesparende maatregelen en/of duurzame energieopwekking hebben geïnvesteerd	54

Bron: Mulier Instituut, Verenigingspanel februari/maart 2023 en september 2023.

Bijlage – Methodische verantwoording

Het Verenigingsmonitor Jaarbericht 2023 is gebaseerd op twee peilingen onder leden van het MI Verenigingspanel.

Peilingen

In de eerste peiling van 2023 kwamen vitaliteit, open club, energielasten en de problemen en uitdagingen van de sportverenigingen aan de orde. De dataverzameling vond plaats van 2 februari t/m 23 maart 2023. In totaal nodigden we 2.237 verenigingen uit. We analyseerden de gegevens van 363 sportverenigingen: een respons van 16 procent.

In de tweede peiling stelden we vragen over duurzaamheid, ondersteuning, financiën en alcohol(vrije) dranken in de sportkantine. De dataverzameling vond plaats van 24 augustus t/m 3 oktober 2023. In totaal nodigden we 2.224 verenigingen uit. We analyseerden de gegevens van 355 sportverenigingen: opnieuw een respons van 16 procent.

Over het MI Verenigingspanel

De Verenigingsmonitor zetten we uit onder de verenigingen van het MI Verenigingspanel, dat bestaat uit ruim 2.200 verenigingen. Verschillende categorieën verenigingen (grootte, type sport, gespreid naar regio) zijn zo goed mogelijk naar evenredigheid vertegenwoordigd. We vullen het Verenigingspanel continu aan met sportverenigingen. Daarbij nemen we de verschillende criteria voor representativiteit steeds mee.

De representativiteit van het panel is niet in alle opzichten optimaal. Qua omvang van de verenigingen is een betere afspiegeling wenselijk. Gezien de landelijke gegevens die als referentiemateriaal beschikbaar zijn, is het aannemelijk dat de grotere verenigingen in het panel zijn oververtegenwoordigd, terwijl de kleine verenigingen (≤ 100 leden) zijn ondervertegenwoordigd.

Om vergelijkingen met voorgaande metingen bij het panel mogelijk te maken en te zorgen voor een goede afspiegeling van de georganiseerde verenigingssport in Nederland, wegen we de gegevens naar grootte van de vereniging en de aard van de sport (zaalsport, overige binnensport, veldsport en overige buitensport). Als referentiemateriaal gebruiken we de Statistiek Sportorganisaties van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Sportverenigingen zijn niet altijd aangesloten bij een sportbond en NOC*NSF. In totaal zijn ruim 24.000 verenigingen lid van sportbonden die aangesloten zijn bij NOC*NSF. In het Verenigingspanel zitten zowel verenigingen die bij een sportbond zijn aangesloten als verenigingen die daar niet bij zijn aangesloten.

Door afronding van getallen kan het voorkomen dat het totaal in tabellen en figuren niet optelt tot 100 procent, terwijl je dat wel zou verwachten.

Meer lezen?

- MI Verenigingspanel

[Verenigingsonderzoeken](#)

Janine van Kalmthout
j.vankalmthout@mulierinstituut.nl

Angelina Gómez Berns
a.gomezberns@mulierinstituut.nl

Marnik Koekkoek
m.koekkoek@mulierinstituut.nl